

Możliwości rozwoju zawodowego w ramach Europejskiej Sieci Młodych Ginekologów Onkologów (ENYGO)

Report on professional development opportunities within the European Network of Young Gynaec Oncologists (ENYGO)

Joanna Kacperczyk-Bartnik¹, Aleksandra Strojna², Kamil Zalewski^{3,4}

¹II Katedra i Klinika Położnictwa i Ginekologii Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego

²Klinika Ginekologii Operacyjnej i Onkologii Ginekologicznej Dorosłych i Dziewcząt Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego

³Klinika Ginekologii Onkologicznej, Świętokrzyskie Centrum Onkologii w Kielcach

⁴Zakład Onkologii Molekularnej i Translacyjnej Centrum Onkologii-Instytut

Szkolenie z ginekologii onkologicznej

Szkolenie w specjalności, jaką jest ginekologia onkologiczna, jest procesem złożonym, wymagającym i żmudnym. Jego znaczenie znajduje jednak swoje odzwierciedlenie w lepszych wynikach leczenia pacjentów z nowotworami ginekologicznymi operowanych w dużych ośrodkach przez odpowiednio przeszkolonych ginekologów onkologów [1]. Chociaż ginekologia onkologiczna jako odrębna specjalizacja została uznana już ponad 40 lat temu (w Stanach Zjednoczonych w 1970, w Wielkiej Brytanii w 1984 i w Australii w 1986 roku), to w wielu europejskich krajach wciąż nie jest odrębną specjalnością z usystematyzowanym programem szkoleniowym. Gultekin i współautorzy wykazali, że w 2009 roku można było w Europie wskazać 3 grupy krajów na podstawie rodzaju realizowanego szkolenia [2, 3]. Pierwszą grupę stanowiły kraje z dobrze skonstruowanym programem szkoleniowym: Belgia, Czechy, Dania, Finlandia, Francja, Niemcy, Holandia, Rumunia, Słowacja, Szwajcaria i Wielka Brytania oraz (dzięki wspólnemu wysiłkowi grupy ginekologów inspirowanych przez prof. Jana Zielińskiego) od 2003 roku Polska [2, 4]. Średni oficjalny czas trwania szkolenia specjalizacyjnego wynosi 2,3 roku (0,5–5 lat), ale już średni rzeczywisty czas to 3,3 roku (0,5–10 lat). Laparoscopia stanowi integralną część treningu w 57% programów, natomiast chirurgia robotowa jest uwzględniona w programie szkoleniowym jedynie w Danii [2]. Dodatkowo, zróżnicowana liczba pacjentów leczonych w poszczególnych ośrodkach sprawia, że nabycie od-

powiednich umiejętności przez osoby szkolące się jest kolejnym dużym wyzwaniem. Wciąż istnieje potrzeba dalszego usystematyzowania szkolenia z ginekologii onkologicznej w Europie i wypełnienia ogromnej luki, jaka istnieje w tym zakresie. Mając to wszystko na uwadze, Europejskie Towarzystwo Ginekologii Onkologicznej (ESGO, *European Society of Gynaecologic Oncology*) nie tylko opracowało i wdrożyło system akredytacji szkoleniowej dla ośrodków dysponujących odpowiednimi zasobami pozwalającymi na zrealizowanie w nich programu kształcenia, ale również w ramach swoich struktur powołało do życia Europejską Sieć Młodych Ginekologów Onkologów (ENYGO, *European Network of Young Gynaec Oncologists*).

Europejska Sieć Młodych Ginekologów Onkologów (ENYGO)

Europejska Sieć Młodych Ginekologów Onkologów jest platformą zrzeszającą młodych specjalistów i osoby szkolące się w dziedzinie ginekologii onkologicznej i pokrewnych specjalnościach. Ma na celu nie tylko wypełniać lukę powstałą ze względu na niejednorodny program kształcenia w Europie, ale też integrować osoby zainteresowane zapobieganiem, diagnostyką i leczeniem nowotworów ginekologicznych. Liczy ona obecnie ponad 700 członków z ponad czterdziestu państw i w każdym europejskim kraju ma swojego przedstawiciela (*ENYGO National Representative*) wybieranego co 2 lata w powszechnych wyborach. Organizacja posiada swój wyodrębniony budżet, kieruje nią siedmioosobowy zarząd

Adres do korespondencji: Kamil Zalewski, Klinika Ginekologii Onkologicznej, Świętokrzyskie Centrum Onkologii w Kielcach, ul. Artwińskiego 3, 25–734 Kielce

(ENYGO Executive Group), na czele którego stoi przewodniczący (ENYGO President), będący jednocześnie pełnoprawnym członkiem zarządu ESGO. Poniżej omówiono wybrane punkty z szerokiej palety aktywności i propozycji szkoleniowych ENYGO, przygotowanych na podstawie wyników badania oceniającego zapotrzebowanie na poszczególne formy szkolenia [5, 6]. W opinii autorów mogą być one ciekawym uzupełnieniem polskiego programu szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie położnictwa i ginekologii oraz ginekologii onkologicznej.

Jak zostać członkiem ENYGO?

W tym celu należy:

Zarejestrować się na stronie <https://www.esgo.org/join/membership/>

Wypełnić deklarację potwierdzającą status osoby szkolącej się

Opłacić składkę członkowską w wysokości 40 euro/rok

Każdy członek ESGO, który nie przekroczył 40. roku życia lub jest w trakcie specjalizacji, staje się automatycznie członkiem ENYGO

Rycina 1. Uczestnicy spotkania ESGO-ENYGO-ESMO Masterclass w 2016 roku (Lund, Szwecja)

Warsztaty

Warsztaty dedykowane różnym aspektom diagnostyki i leczenia nowotworów ginekologicznych pomagają wypełnić lukę w wiedzy i udoskonalić umiejętności osób szkolących się w ginekologii onkologicznej. ENYGO organizuje zarówno warsztaty teoretyczne (np. *Teach the Teachers*, *Palliative Care in Gynecological Oncology*, *Fertility Sparing in Gynecologic Oncology*, *Medical Writing*, *Tumour Biology and Targeted Treatment*), jak i praktyczne (np. *Cadaveric Workshop in Cytoreductive Surgery*, *Laparoscopy in Gynecologic Oncology*, *Colposcopy and Lower Genital Tract Disorders Workshop*). Osoby zakwalifikowane na warsztaty w cenie około 100–200 euro mają zagwarantowany nie tylko udział w wydarzeniu, ale również zakwaterowanie i uczestnictwo w kolacji integracyjnej. Ostatnie spotkanie ESGO-ENYGO-ESO Masterclass odbyło się w czerwcu 2018 roku w Warszawie i było dużym sukcesem. W trakcie spotkania odbyła się seria wykładów i warsztatów, w trakcie których przedstawiono kompleksową, aktualną i usystematyzowaną wiedzę na temat wielodyscyplinarnego podejścia do diagnostyki i leczenia nowotworów ginekologicznych zgodną z obowiązującymi wytycznymi i standardami. Więcej informacji na temat wszystkich wydarzeń jest dostępnych pod adresem: <https://enygo.esgo.org/attend/enygo-workshops>.

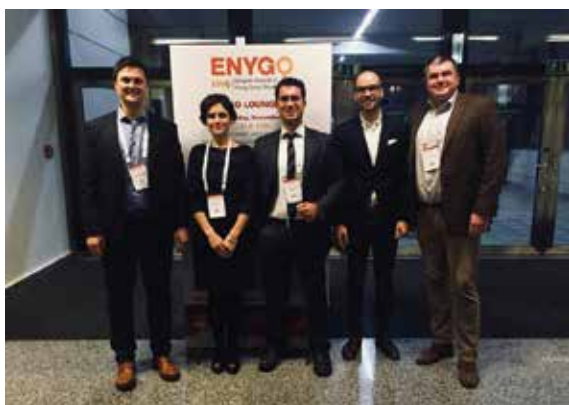
Rycina 2. Uczestnicy spotkania ENYGO Medical Writing Workshop wraz z wykładowcami; prof. Christina Fotopoulou (Imperial College London) oraz prof. Sean Kehoe (University of Birmingham) (Warszawski Uniwersytet Medyczny, Polska)

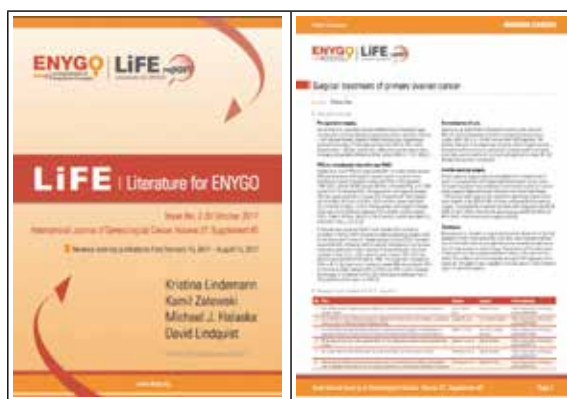
Rycina 3. Warsztaty zastosowania chirurgii laparoskopowej w ginekologii onkologicznej (Madryt, Hiszpania)

Rycina 4. Członkowie ENYGO wraz z zasadzonym przez nich drzewem (Nicea, Francja)

Rycina 5. Zarząd Europejskiej Sieci Młodych Ginekologów Onkologów w latach 2017–2019 (pierwszy od lewej dr Kamil Zalewski, wybrany w 2017 roku w Wiedniu na stanowisko Prezydenta ENYGO)

Rycina 6. Okładka jednego z ostatnich numerów LIFE (Literature for ENYGO) oraz przykładowe opracowanie poświęcone chirurgicznemu leczeniu pierwotnego raka jajnika

Najbliższe wydarzenie organizowane przez ENYGO, dotyczące praktycznego zastosowania laparoskopii w ginekologii onkologicznej – *ENYGO Hands-on Workshop on Laparoscopy in Gynecologic Oncology* odbędzie się w listopadzie 2018 roku w Rzymie.

LIFE Report — Piśmiennictwo dla ENYGO

W ferworze codziennej pracy klinicznej często trudno jest systematycznie śledzić pojawiające się nowe publikacje naukowe i pozostawać na bieżąco z aktualną wiedzą. Znalezienie rzetelnych i wiarygodnych informacji jest czasochłonne, a interpretacja wyników badań dla osoby w trakcie szkolenia może być dużym wyzwaniem. Od blisko trzech lat, regularnie co sześć miesięcy, ENYGO przygotowuje przegląd piśmiennictwa z ginekologii onkologicznej – LiFE (*Literature For ENYGO*). Wiedza dotycząca nowotworów ginekologicznych została podzielona na blisko 50 rozdziałów, a efektem pracy licznego zespołu są zwięzłe, przystępne teksty omawiające najważniejsze publikacje z ostatniego półrocza. Obecnie LiFE publikowany jest nie tylko na stronie internetowej ENYGO (<https://enyo.esgo.org/discover/publications>), ale także jako regularny suplement do *International Journal of Gynecological Cancer* (IJGC).

e-Academy — materiały edukacyjne ESGO

Dostępne w internecie materiały edukacyjne oferowane przez ESGO stanowią zbiór aktualnej wiedzy przydatnej w codziennej praktyce ginekologa i ginekologa onkologa. Do dyspozycji zainteresowanych są liczne filmy prezentujące nie tylko techniki operacyjne, ale i systematycznie aktualizowane podręczniki w formie elektronicznej (*Textbook of Cancer in Pregnancy*, *Textbook of Gynaecological Oncology*), wytyczne dotyczące leczenia nowotworów ginekologicznych opracowane przez ESGO, a także prezentacje i informacje przedstawiane podczas kongresów. Duży wkład w tworzenie e-Academy ma grupa robocza ENYGO, dzięki czemu materiały są dostosowane do wymagań adeptów na różnym etapie kształcenia.

Staże kliniczne

Dla osób, które chciałyby wyjechać za granicę celem zapoznania się z nowymi technikami operacyjnymi lub schematami leczenia onkologicznego, istnieje możliwość ubiegania się o stypendia wyjazdowe realizowane w Europejskich Centrach Doskonałości ESGO. Czas trwania stypendium ESGO nie powinien przekraczać trzech miesięcy, a maksymalna kwota dofinansowania wynosi trzy tysiące euro. Pobyt w ośrodku będącym europejskim liderem w badaniach naukowych i leczeniu nowotworów ginekologicznych może przyczynić się nie tylko do wdrożenia nowych procedur w macierzystej jednostce stypendysty, ale również do nawiązania współpracy naukowej i włączenia w badania wieloośrodkowe. Wśród dotychczasowych stypendystów ESGO znajdują się również osoby z Polski, które odbyły staże między innymi w Londynie, Oslo, Berlinie czy Bordeaux.

Kongresy

Jednym z ważniejszych wydarzeń w kalendarzach członków ESGO są kongresy. Spotkania te mają na celu przede wszystkim wymianę doświadczeń, prezentacje wyników prowadzonych badań oraz ułatwienie nawiązania współpracy. W programie spotkań uwzględnione są również szczególne potrzeby najmłodszych członków ESGO. W ramach bloku tematycznego *Young Professionals Track* organizowane są liczne warsztaty umożliwiające między innymi omówienie ścieżki kariery zawodowej z mistrzami, poprawę warsztatu publikacyjnego i umiejętności komunikacji z pacjentem, zapoznanie się z zastosowaniem mediów społecznościowych w medycynie czy też metodologią prowadzenia badań naukowych. Stałymi elementami każdego Zjazdu ESGO jest wspólne sadzenie pamiątkowego drzewka przez członków ENYGO oraz wieczór integracyjny. Najbliższy zjazd ESGO odbędzie się jesienią 2018 roku w Lyonie i będzie poświęcony rzadkim nowotworom ginekologicznym.

Wizyty akredytacyjne ESGO

Jednym z ważnych elementów dbania o wysoki poziom procesu kształcenia w ginekologii onkologicznej są wizyty akredytacyjne w ośrodkach ubiegających się o akredytację ESGO realizowane przez dwuosobowe zespoły, składające się z członka Zarządu ESGO oraz przedstawiciela ENYGO. Dzięki temu członkowie Sieci Młodych Ginekologów Onkologów mają realny wpływ na poziom prowadzonego procesu szkolenia oraz mają wpływ na wybór środków szczególnie wartych odwiedzenia w ramach wspomnianych wyżej staży klinicznych.

Nowe projekty ENYGO

Ze względu na stały i dynamiczny rozwój, jaki obserwuje się w dziedzinie ginekologii onkologicznej oraz ciągle zmieniające się potrzeby społeczności ENYGO, zaplanowano wdrożenie nowych projektów. W 2018 roku dodatkowa aktywność ENYGO będzie obejmowała:

- organizację krótkich wizyt klinicznych pozwalających odwiedzić zagraniczne ośrodki osobom, które nie mogą pozwolić sobie na kilkumiesięczny wyjazd;
- stworzenie unikalnego programu rozwoju umiejętności przywódczych (np. zarządzanie zespołem, rozwiązywanie konfliktów, wystąpienia publiczne, praca z kamerą, aplikowanie o granty, proces patentowania) dla członków ENYGO, którzy już teraz wyróżniają się w ich lokalnym środowisku, łączą obowiązki klinicysty oraz naukowca i będą w przyszłości odpowiadać za kierunki rozwoju ESGO;
- realizację serii webinarów obejmujących omówienie wytycznych ESGO, prezentację doniesień naukowych (*Journal Club*) oraz dyskusję przypadków klinicznych (*Tumour Board*) najbliższe spotkanie poświęcone nowym wytycznym ESGO leczenia wczesnych postaci raka szyjki macicy będzie prowadzone przez prof. Davida Cibulę już we wrześniu;
- opracowanie programu i koordynację stypendiów edytorskich przy *International Journal of Gynecological Cancer (IJGC)* pozwalających na zapoznanie się z działalnością czasopisma z perspektywy redaktora i recenzenta;
- realizację wspólnych projektów naukowych z organizacjami zrzeszającymi pacjentki po zakończonym leczeniu nowotworów ginekologicznych.

Podsumowanie

Za sprawą prostej struktury organizacyjnej, jaką charakteryzuje się ENYGO, oddolne sugestie dotyczące możliwych udogodnień i rozwiązań są szybko dyskutowane i wdrażane, a nowe pomysły zawsze mile widziane. Większość projektów ENYGO została zainicjowana przez młodych lekarzy z myślą o młodych lekarzach, dlatego działalność organizacji odpowiada na realne potrzeby środowiska osób kształcących się w dziedzinie ginekologii onkologicznej.

Gdzie znaleźć więcej informacji o ENYGO?

<https://enyo.esgo.org/>

<https://www.facebook.com/EuropeanNetworkofYoungGynaecologists/>

Piśmiennictwo

1. Vernooij F, Heintz P, Witteveen E, et al. The outcomes of ovarian cancer treatment are better when provided by gynecologic oncologists and in specialized hospitals: a systematic review. *Gynecol Oncol.* 2007; 105(3): 801–812, doi: [10.1016/j.ygyno.2007.02.030](https://doi.org/10.1016/j.ygyno.2007.02.030), indexed in Pubmed: [17433422](https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/17433422/).
2. Halaska M. Gynaecologic training in Europe. Textbook in Gynaecological Oncology Editors: Ayhan A, Reed N, Gultekin M, Dursun P. Gunes Publishing, 3rd edition .
3. Gultekin M, Dursun P, Vranes B, et al. Gynecologic oncology training systems in Europe: a report from the European network of young gynaecological oncologists. *Int J Gynecol Cancer.* 2011; 21(8): 1500–1506, doi: [10.1097/IGC.0b013e3182202d17](https://doi.org/10.1097/IGC.0b013e3182202d17), indexed in Pubmed: [21720256](https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/21720256/).
4. Zieliński J. Ginekologia onkologiczna, Wiedza i humanizm - część 1. Borgis 2009.
5. Manchanda R, Godfrey M, Wong-Taylor LA, et al. The need for accredited training in gynaecological oncology: a report from the European Network of Young Gynaecological Oncologists (ENYGO). *Ann Oncol.* 2013; 24(4): 944–952, doi: [10.1093/annonc/mds588](https://doi.org/10.1093/annonc/mds588), indexed in Pubmed: [23172637](https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/23172637/).
6. Zalewski K, Lindemann K, Halaska MJ, et al. A Call for New Communication Channels for Gynecological Oncology Trainees: A Survey on Social Media Use and Educational Needs by the European Network of Young Gynecological Oncologists. *Int J Gynecol Cancer.* 2017; 27(3): 620–626, doi: [10.1097/IGC.0000000000000917](https://doi.org/10.1097/IGC.0000000000000917), indexed in Pubmed: [28187096](https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/28187096/).